

Анкета о образовању одраслих, 2022.

Анкета о образовању одраслих (Adult Education Survey – AES) спроведена је по трећи пут у Републици Србији 2022. године према методологији и стандардима Евростата.

У овом кругу истраживања узорак је проширен и на младе (особе старости 18–24 године) за које подаци показују да више од две трећине (67,8%) учествује у неком облику формалног или неформалног образовања и обука. Више од половине испитаника ове старосне доби (58,2%) учествује у формалном образовању, а 29,9% њих учествује у неформалном образовању.

Табела 1. Учешће испитаника старости 18–24 године у формалном и/или неформалном образовању и обукама (%)

	Укупно	Мушкарци	Жене
Учешће у формалном и/или неформалном образовању и обукама	67,8	67,2	68,4
Учешће у формалном образовању	58,2	54,5	62,3
Учешће у неформалном образовању и обукама	29,9	26,9	33,2

Када су у питању одрасли, ситуација је битно другачија. Према добијеним резултатима, **стопа учешћа лица старости 25–69 година у неком облику формалног или неформалног образовања или обука износи 19,9%**, и скоро је идентична као и у претходном циклусу истраживања 2016. године, када је била 19,8%.

У неком виду образовања и обуке у периоду од 12 месеци који су претходили анкетирању заступљеније су жене (21,3%) него мушкарци (18,4%). За разлику од младих, одрасли чешће учествују у неформалном образовању и обукама (њих 17,4%), док у формалном образовању учествује свега 3,7%.

Посматрано према нивоу стеченог образовања и радном статусу, подаци показују да у целоживотном образовању најчешће учествују и жене и мушкарци који су запослени и имају завршену средњу школу.

Табела 2. Учешће лица старости 25–69 година у формалном и/или неформалном образовању и обукама (%)

	Укупно	Мушкарци	Жене	
Учешће у формалном и/или неформалном образовању и обукама	19,9	18,4	21,3	
Учешће у формалном образовању	3,7	3,1	4,3	
Учешће у неформалном образовању и обукама	17,4	16,0	18,8	
Највише завршено образовање	Основно образовање	12,0	9,2	14,7
	Средње образовање	56,2	61,8	50,8
	Високо образовање	31,8	29,0	34,5
Радни статус	Запослени	52,3	58,7	46,1
	Незапослени	23,7	21,5	25,8
	Неактивни	24,0	19,8	28,1

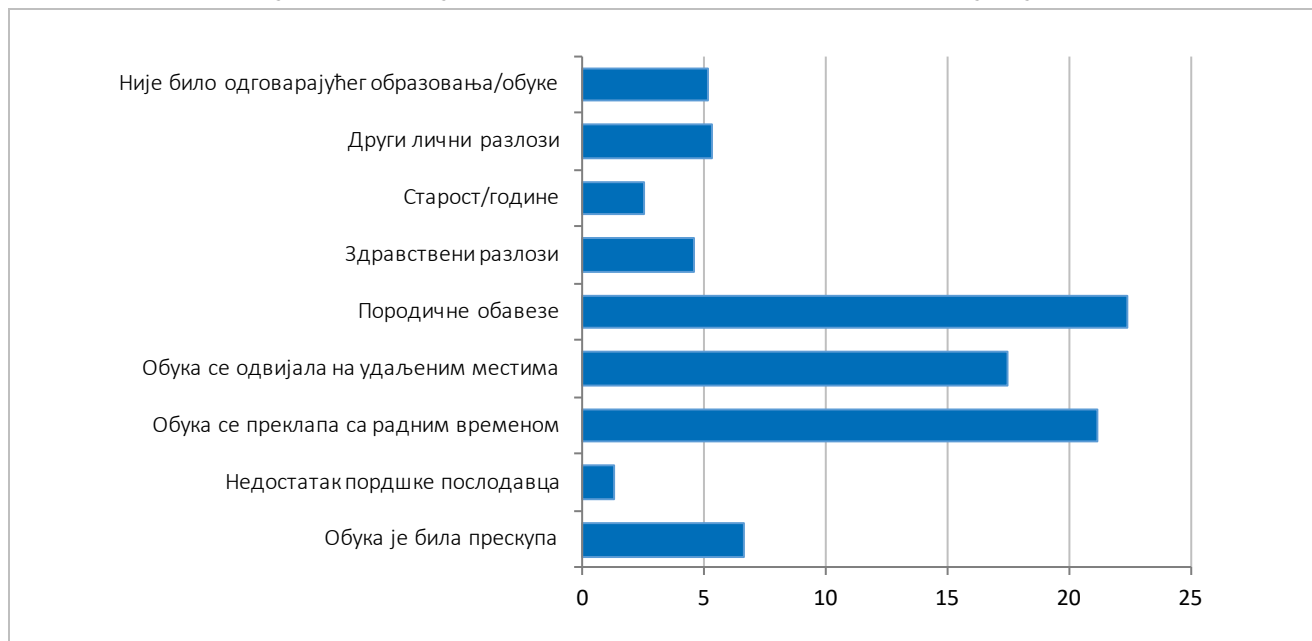
Од испитаника који су учествовали у образовању/обукама, највећи број је учествовао у неком облику неформалног образовања, највише из старосне групе 25–34 године, високообразовани испитаници и запослени.

Табела 3. Учешће лица старости 25–69 година у неформалном образовању и обукама

		Укупно	Мушкарци	Жене
Укупно	25–69	17,4	16,0	18,8
Старосне групе	25–34	25,8	22,1	29,7
	35–54	20,1	18,2	22,1
	55–69	9,1	9,3	9,0
	Основно образовање	4,0	7,6	1,8
Степен образовања	Средње образовање	11,7	12,5	10,9
	Високо образовање	32,6	26,4	37,6
	Запослени	27,0	21,9	33,4
Радни статус	Незапослени	9,5	10,2	9,0
	Неактивни	4,3	5,1	3,8

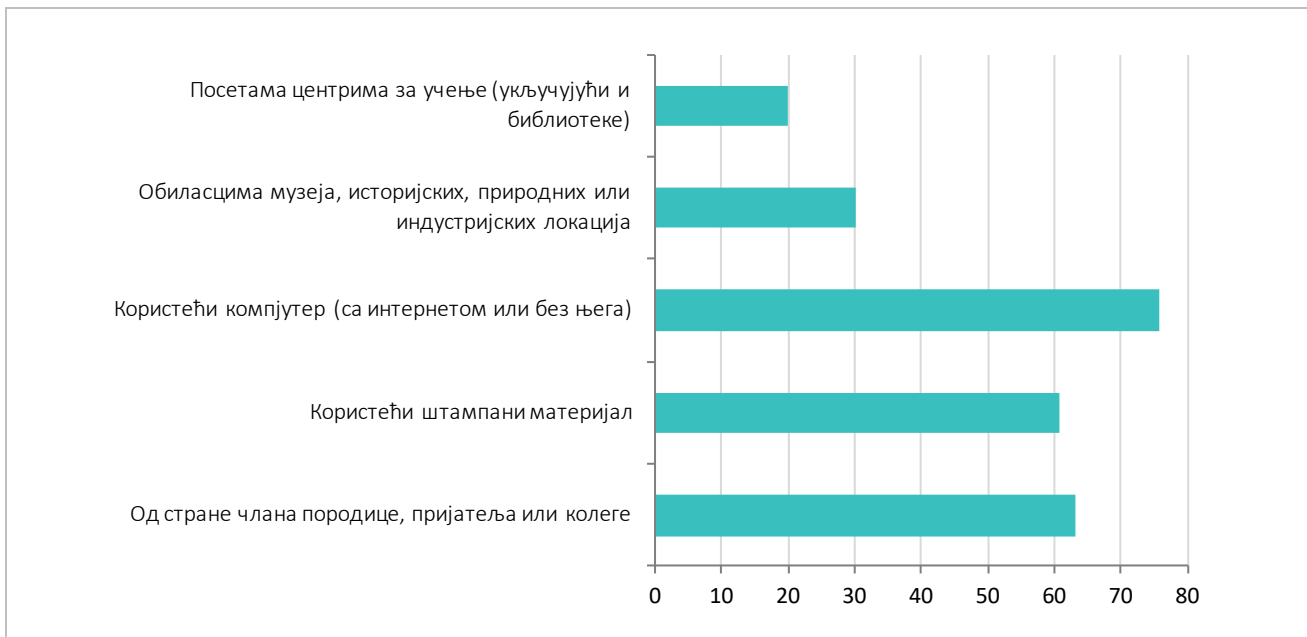
Приближно 80% испитаника није учествовало ни у једном облику формалног или неформалног образовања. Скоро две петине испитаника (39,6%) желело је да учествује у неком виду образовања али су били спречени првенствено због породичних разлога, распореда обука, тј. преклапања са радним временом, одржавања обука на удаљеним местима, као и трошкова образовања/обуке (графикон 1).

Граф. 1. Разлози за неучествовање у формалном или неформалном образовању/обукама (%)

Већина испитаника учествовала је у неком од облика информалног учења. Око три четвртине нова знања стиче тако што користи компјутер (75,9%). Од члана породице, пријатеља или колега учи 63,2%. У знатној мери (60,7%), испитаници уче и из штампаних материјала (књиге, стручни часописи и др.), а у најмањој мери обилазећи музеје, библиотеке, центре за учење и сл. (графикон 2).

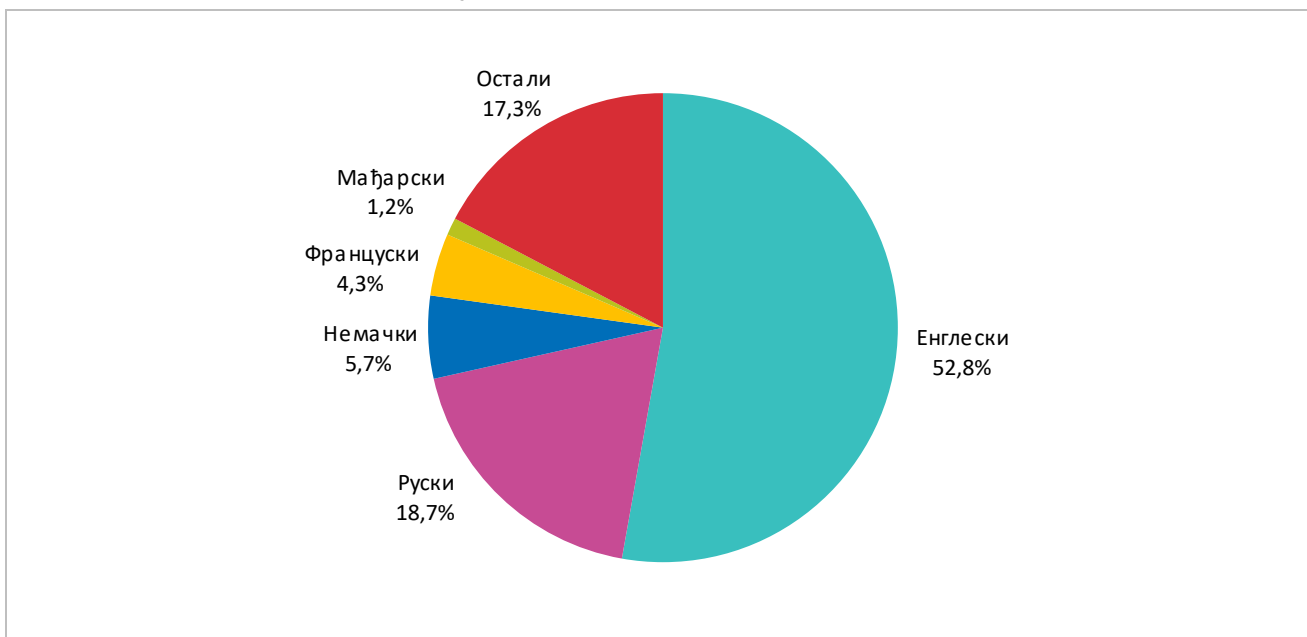
Граф. 2. Начини информалног учења (%)

Анкета о образовању одраслих је једно од ретких истраживања које обезбеђује и податке о знању страних језика.

Према сопственој изјави, 87% испитаника старости 18–69 година служи се једним страним језиком, око 60% користи два језика, док на три или више страних језика може да комуницира око 42% испитаника. Највише испитаника користи енглески језик, затим руски, немачки, француски и мађарски (графикон 3).

Граф. 3. Самопроцена знања страних језика

Напомена: По званичној методологији AES, испитаник сам процењује своје знање страних језика, а страним језицима сматрају се и језици народа бивше Југославије.

Методолошка објашњења

Анкета о образовању одраслих се спроводи у складу са стандардима и регулативама Европског завода за статистику (*Eurostat*): *EU REGULATION 452/2008, 2019/1700, 2021/861*, када је реч о методологији, организацији, процедури узорковања, дизајну упитника и дефиницијама целоживотног образовања и обука. Усклађеност методологија, дефиниција и класификација са међународним стандардима омогућава да се велики број података добијених из *AES* може упоређивати са еквивалентним подацима из других земаља, нарочито европских. *AES* је први пут у нашој земљи спроведен 2011. године као пробно истраживање финансирано из *IPA* фондова, а од 2016. године истраживање се редовно спроводи према периодици прописаној регулативама ЕУ.

Главни циљ овог истраживања јесте да се прикупе подаци о учешћу одраслих (лица старости 25–69 године) у образовању и обукама (формалном и неформалном образовању, као и информалном учењу). Спровођење истраживања је од посебног значаја, имајући у виду да је засновано на стандардизованој методологији за све државе чланице ЕУ и да обезбеђује међународно упоредиве податке.

Спроводи се у шестогодишњој периодици, а период посматрања је 12 месеци који су претходили реализацији анкете.

Истраживање је спроведено према Плану званичне статистике за 2022. годину и у складу са Законом о званичној статистици („Службени гласник РС“, број 104/09) и регулативама ЕУ 452/2008, 2019/1700, 2021/861 о изради и развоју статистике образовања и целоживотног учења.

Анкета је спроведена на територији Републике Србије без Косова и Метохије, на планираном узорку од 7 000 домаћинстава. Реализовани узорак је 5 372 испитаника старости 18–69 година (један случајно изабрани испитаник у једном домаћинству изабраном у узорак).

Образовање одраслих обухвата све активности учења током живота (након завршетка формалног образовања) ради унапређења знања, вештина и компетенција са личног и социјалног аспекта, као и са становишта у вези са запослењем.

Формално образовање

Под формалним образовањем подразумева се структурисан и институционализован систем који прописује држава (у Републици Србији је то Министарство просвете). Формално образовање подразумева: утврђен циљ и ниво образовања, план и програм, правила за приступ вишем нивоу образовања, а одржава се у образовним институцијама које су у систему формалног образовања. Завршавањем формалног образовања добијају се сведочанства и дипломе које су признате од стране надлежног министарства.

Неформално образовање

Неформално образовање / неформална обука подразумева институционализовано учење које се одвија у оквиру структурираних програма, али није у систему формалног образовања. То су организовани процеси учења који су намењени оспособљавању за рад и друге активности, као и за лични развој. Неформално образовање се реализује у виду: курсева, радионица и семинара, инструктаже/обуке на послу и приватних часова.

Информално учење

Информално учење је учење које је планирано, али није организовано и структурирано (није институционализовано). Оно обухвата учење у породици, на радном месту или у свакодневном животу, на начин самоучења, породичног или друштвеног учења. Подразумева: учење уз помоћ члана породице, пријатеља, колеге; коришћење разних штампаних материјала (књиге, стручни часописи); коришћење компјутера, материјала са интернета; коришћење разних телевизијских, радио, видео или аудио материјала.

Контакт: sava.boskocevic@stat.gov.rs, тел.: 011 2412-922, локал 440
Издаје и штампа: Републички завод за статистику, 11 050 Београд, Милана Ракића 5
Телефон: 011 2412-922 (централа) • Телефакс: 011 2411-260 • stat.gov.rs
Одговара: др Миладин Ковачевић, директор
Тираж: 20 • Периодика излагања: шестогодишња